

parafialna złożona z czterech osób życzliwie odnosiła się do proboszcza i zgodnie z nim współpracowała.

W 1937 r. do spowiedzi wielkanocnej przystąpiło 2300 osób, komunię przyjęło 6800 wiernych, do I Komunii Świętej przystąpiło 105 dzieci. Były trudności z założeniem Katolickiego Stowarzyszenia Mężów i Kobiet, które w końcu pojawiło się w 1938 r. i w ten sposób w parafii istniały wszystkie bractwa religijne. Ich zebrania odbywały się wspólnie, nie były protokołowane i nie pobierano składek od członków. Odbyły się trzydniowe rekolekcje wielkopostne przy współpracy księży z sąsiednich parafii, rozdano ok. 7000 komunikantów, do spowiedzi wielkopostnej przystąpiło 2250 osób. Proboszcz przygotował 93 dzieci do I Komunii Świętej. Dziekan liwski, ks. St. Golański, zalecił założenie parafialnej „Caritas”.

Podczas II wojny światowej polityka kościelna władz okupacyjnych zmierzała do zlikwidowania w kulcie religijnym polskich tradycji narodowych, które podtrzymywały patriotyzm i jedność narodową. Celebracja nabożeństw i udzielanie sakramentów św. w Generalnej Guberni nie podlegały większym restrykcjom. Zakazano natomiast śpiewu niektórych pieśni religijnych o wymowie patriotycznej, skreślono z kalendarza liturgicznego święto Królowej Korony Polskiej (3 V) i święta dziękczynne za zwycięstwo pod Grunwaldem (15 VII) i Chocimiem (10 X), polecono usunąć z kościołów tablice i pomniki ku pamięci Tadeusza Kościuszki i Józefa Piłsudskiego (1941). Zakazano patriotycznych modlitw do patronów Polski (1942), świętowania rocznicy zwycięstwa nad bolszewikami (15 VIII) i odzyskania niepodległości przez Polskę (11 XI). W 1940 r. zredukowano liczbę świąt, zabroniono uroczystych pogrzebów i pielgrzymek, a w 1942 r. wprowadzono przymusową pracę rolników w niedziele ⁷¹.

W 1942 r. mimo wojny życie religijne nadal się rozwijało, choć z nielicznymi zmianami. Biskup Czesław Sokołowski udzielił sakramentu

⁷¹ ks. B. Kumor, po. cit., cz. 8, s. 448 - 449

bierzmowania 747 osobom, a w kazaniu głosił *potrzebę życia z wiarą, przechowywanie w duszy nadziei chrześcijańskiej, gdyż Opatrzność Boża jest zawsze nad nami, a Matka Najświętsza jest naszą najlepszą Matką, Opiekunką i Pocieszycielką*. Członkowie bractw religijnych nie spotykali się od 1939 roku. D spowiedzi wielkanocnej przystąpiło 2560 osób, I Komunię Świętą przyjęło 102 dzieci i rozdano 6900 komunikantów.

W 1943 r. bractwa nadal nie odbywały zebrań formalnych ze względu na warunki wojenne, ale do Tercjarstwa przyjęto 10 osób, Różańca Świętego – 129 osób, w innych bractwach liczba członków się nie zmieniła. Do spowiedzi wielkanocnej przystąpiło ok. 2600 osób, proboszcz przygotował do I Komunii Świętej 119 dzieci i rozdano 4700 komunikantów. Kolejny rok wojny dalej utrudniał zebrania bractw, jednak 12 osób zapisało się do Bractwa Różańcowego. Od 1 grudnia organistą został Tadeusz Walencki, gdyż dotychczasowy zrezygnował z tej funkcji ze względu na posiadanie gospodarstwa rolnego. Do I Komunii Świętej przystąpiło 127 dzieci, do komunii wielkanocnej – 2740 osób i rozdano 8550 komunikantów.

W ostatnim roku wojny działało Tercjarstwo (przyjęło jedną osobę) i Bractwo Różańcowe, które zwiększyło liczbę członków o osiem osób. Proboszcz przygotował 125 dzieci do I Komunii Świętej, rozdano 8200 komunikantów, można było przeczytać czasopisma katolickie takie jak „Rycerz Niepokalanej” i „Niedziela”. Mimo braku w tym roku rekolekcji wielkopostnych odnotowano 8 nawróceń z mariawityzmu.

Po wojnie siostry Franciszkanki Rodziny Marii prowadziły punkt opatrunkowy Czerwonego Krzyża. Rekolekcje wielkopostne przeprowadził ks. Adam Piasecki ze Zgromadzenia Księży Misjonarzy z Krakowa. Nawróciło się na katolicyzm kolejne 5 osób. Wierni chętnie czytali prasę katolicką: czasopisma „Rycerz Niepokalanej” i „Niedziela” rozeszły się po 100 egzemplarzy, „Kółko Różańcowe” – 32 i „Posłaniec Serca

Jezusowego” – 40 egzemplarzy. Do I Komunii Świętej przystąpiło 89 dzieci i rozdano 9500 komunikantów.

W 1947 r. było w parafii 750 mariawitów. Pierwszą Komunię Świętą przyjęło 111 dzieci, rozdano 9400 komunikantów, z bractw pozostało tylko Tercjarstwo i Kółko Żywego Różańca. Rekolekcje wielkopostne przeprowadził proboszcz z Wierzbna, ks. M. Mszak. W czerwcu 1948 r. odbyły się misje parafialne prowadzone przez księży diecezjalnych. Do I Komunii Świętej przystąpiło 87 dzieci, rozdano 12500 komunikantów. W Grębkowie pojawili się przyjezdni agitatorzy i instruktorki, którzy nastawiali wrogo miejscową ludność przeciw Kościołowi i duchowieństwu. W roku następnym można było zaobserwować gdzieniegdzie w parafii przypadki nadużywania alkoholu, a frekwencja na nabożeństwach niedzielnych była średnia. Do I Komunii Świętej przystąpiło 54 dzieci, rozdano 10600 komunikantów. W 1950 r. biskup Ignacy Świrski udzielił 636 osobom sakramentu bierzmowania.

Rok 1951 to czas zmian w parafii: zmarł ks. Kawecki, a probostwo po nim przejął dotychczasowy wikary ks. Jan Kukawski. Proboszcz i siostra zakonna przygotowali do I Komunii Świętej 74 dzieci, do spowiedzi wielkanocnej przystąpiło 2454 parafian i rozdano 10200 komunikantów. W następnym roku było 6 nawróceń z mariawityzmu z okazji małżeństw. Pierwszą Komunię przyjęło 82 dzieci, rozdano 9400 komunikantów. Organista otrzymał zalecenie od dziekana liwskiego ks. Wł. Białowolskiego, by śpiewał wolniej i z większą pobożnością.

W 1953 r. dziekan podkreślił zasługi kapłanów nad rozwojem życia religijnego w parafii; odnotowano 7 nawróceń z powodu małżeństw, I Komunię Świętą przyjęło 58 dzieci i rozdano 9805 komunikantów. Z okazji Roku Maryjnego do bocznego ołtarza w kościele ufundowano w 1955 r. obraz Matki Boskiej Częstochowskiej. Wiernych było wówczas 4200 osób, do I Komunii Świętej przystąpiło 88 dzieci, rozdano 12000 komunikantów.

Biskup Marian Jankowski udzielił w 1956 r. sakramentu bierzmowania 440 osobom, rozdano 5314 komunikantów, a I Komunię Świętą przyjęło 76 dzieci. Pracę księży wspomagały cztery siostry Franciszkanek Rodziny Maryi. Siostra zakonna Helena Kisiel uczyła religii w szkole. W 1957 r. do I Komunii Świętej przystąpiło 54 dzieci, rozdano 13000 komunikantów i było 9 nawróceń. Proboszcz Kukawski wyświetlał parafianom filmy o tematyce religijnej. Rok później nawróciły się 4 osoby, I Komunię Świętą przyjęło 74 dzieci i rozdano 12000 komunikantów, zaś w 1959 r. do I Komunii przystąpiło 75 dzieci i 6 osób powróciło na łono religii katolickiej.

Według dziekana liwskiego ks. Wł. Białowolskiego życie religijne w parafii Grębków w 1969 r. rozwijało się równomiernie. Siostra zakonna przygotowała 86 dzieci do I Komunii Świętej, do spowiedzi wielkanocnej przystąpiło ok. 2600 osób i rozdano 16000 komunikantów. W następnym roku była dobra frekwencja na niedzielnych mszach. Rekolekcje wielkopostne przeprowadził ks. Jan Siekierko, do spowiedzi przystąpiło 2600 osób, rozdano w ciągu roku 14900 komunikantów. Siostra zakonna Helena Kisiel przygotowała 86 dzieci do I Komunii Świętej. Pierwsze piątki miesiąca obchodziło w zimie ok. 80 osób, w pozostałym czasie ok. 130. Nikt nie przeszedł na mariawityzm, za to było 5 kolejnych nawróceń. Proboszcz miał dopilnować, by organista zorganizował nowy chór złożony z młodzieży pozaszkolnej i uczył lud śpiewania stałych części mszy świętej.

W 1962 r. życie religijne w parafii rozwijało się pomyślnie. Wikary Leon Łodziński przygotował 97 dzieci do I Komunii Świętej, w ciągu roku rozdano 18300 komunikantów, frekwencja na mszach była dobra. Czasem w parafii pojawiali się Świadkowie Jehowy, ale ludzie z nimi nie rozmawiali. Zdarzały się również przypadki pijaństwa, dlatego proboszcz wpłynął w PGRN, by zabroniono sprzedaży alkoholu w dni skupu zwierząt rzeźnych w Grębkowie. Także wśród dzieci przeprowadzono akcję antyalkoholową.

W dniach 2 XII – 9 XII 1962 r. odbyły się Misje Święte, które przeprowadzili Ojcowie Oblaci z Poznania: o. Józef Ruciński i o. Stanisław Mieleńczuk; frekwencja do spowiedzi była bardzo dobra i rozdano 6000 komunikantów. Do spowiedzi wielkanocnej przystąpiło ok. 3100 osób.

W następnym roku ponownie w parafii w dniach 4 XII – 8 XII odbyły się Misje Święte, które prowadzili redemptoryści z Poznania: o. Józef Ruciński i Krzemiński. Nastąpiło wtedy pojednanie wielu rodzin. Do spowiedzi wielkanocnej przystąpiło ok. 3200 osób, rozdano 18900 komunikantów, pierwsze piątki i pierwsze soboty obchodziło ok. 160 osób. Stan parafii określano jako dobry, jednak dużym problemem było pijaństwo; z drugiej strony wielu wiernych wyrzekło się picia alkoholu na całe życie. Dziekan zalecił proboszczowi, by co roku składał parafianom wizyty duszpasterskie.

W 1964 r. parafia Grębków liczyła 3464 wiernych. Rekolekcje wielkopostne przeprowadził ks. Michał Drabarek, nauki wygłosił student KUL – u, ks. Stanisław Mućka. Do spowiedzi wielkanocnej przystąpiło 2300 osób, rozdano 22300 komunikantów. Lepsza była frekwencja na nabożeństwach pierwszopiątkowych – 340 osób, pierwsze soboty obchodziło 60 parafian.

W następnym roku nie było żadnych wystąpień antyreligijnych; między katolikami a mariawitami stosunki układały się poprawnie. Rekolekcje wielkopostne przeprowadził student KUL – u, ks. Nowak. Dnia 24 października 1965 r. delegacja złożona z 50 osób zawiozła na Jasną Górę Księżę Wieczystą, a przywiozła obraz Matki Boskiej, który ma nawiedzać poszczególne rodziny. Księża przygotowali parafian do oddania się w macierzyńską niewolę Matce Bożej podczas kazań, a akt oddania dokonał się w uroczystość Chrystusa Króla 31 X 1965 roku. Pierwsze piątki obchodziło 60 dorosłych i 150 dzieci, pierwsze soboty – 30 osób. Wikary Marian Gorgol przygotował 75 dzieci do I Komunii Świętej, rozdano

w bieżącym roku 23900 komunikantów. Rodziny w parafii nawiedzał Różaniec Zwycięstwa, przyczyniając się do wzrostu pobożności. Proboszcz kładł nacisk na szerzenie kultu Serca Jezusowego.

Rok 1966 był rokiem milenijnym – uroczystości okolicznościowe odbyły się w święto Chrystusa Króla. Rekolekcje wielkopostne przeprowadził ks. Jan Siekierko, proboszcz z Wiśniewa, a 40 – godzinne nabożeństwo – wikariusz z Korytnicy Węgrowskiej, ks. Stanisław Wojewódzki. Prefekt Feliks Rokita przygotował 88 dzieci do I Komunii Świętej, rozdano 24800 komunikantów. W pierwsze piątki miesiąca odbywały się dwa nabożeństwa: rano msza św., po południu Litania do Serca Pana Jezusa. Uczestniczyło w nich łącznie 140 osób, w tym 60 dzieci. Pierwsze soboty obchodziło 30 osób. Wierni byli uczeni nowych pieśni oraz części stałych mszy po polsku przez 15 minut przed wotywą i przed sumą – zajmowali się tym w Grębkowie proboszcz i organista.

W 1967 r. parafię odwiedził bp Wacław Skomorucha witany przez siostry ze Zgromadzenia Sióstr Rodziny Maryi pracujące w Grębkowie oraz przedstawiciele Rady Parafialnej. Egzamin dla dzieci i młodzieży wykazał dobrą znajomość prawd wiary, przykazań i pacierza u egzaminowanych. Sakrament bierzmowania przyjęło 751 osób, wysłuchawszy także kazania na temat świętości życia chrześcijańskiego. Dnia 22 października w niedzielę misyjną odbyła się msza św. w intencji chorych, cierpiących i starszych, na której o. Józef Ruciński z Siedlec wygłosił homilię na temat wartości i znaczenia cierpienia. Nawiązał do odbywającej się równocześnie Nowenny do Matki Boskiej Królowej Polski o wolność Kościoła. Dzieci usłyszały homilię o konieczności życia w wierze i płynących z tego korzyściach. Pracę księży wspierało 5 sióstr z domu zakonnego Sióstr Rodziny Maryi. Przełożona domu Helena Kisiel była zakrystianką i katechetką. W Grębkowie działał chór kościelny. Parafia liczyła 3464 wiernych, rozdano 21000 komunikantów, do I Komunii Świętej przystąpiło 73 dzieci, a konferencje

przedmałżeńskie cieszyły się dobrą frekwencją. Odbyły się rekolekcje wielkopostne i adwentowe, a w czerwcu rekolekcje antyalkoholowe. Kółka Różańcowe i członkowie Tercjarstwa zbierali się w wyznaczone niedziele w kościele. Księdzu Kukawskiemu w administrowaniu parafią pomagała Rada Parafialna.

W 1969 r. odnotowano dobrą frekwencję na nabożeństwach i mszach, które uświetniał chór dziewczęcy śpiewający na głosy. Odbyły się rekolekcje wielkopostne oraz adwentowe połączone z 40 – godzinnym nabożeństwem, które prowadził ks. dr Jan Łukaszuk, prof. Seminarium Duchownego w Siedlcach. Do I Komunii Świętej przystąpiło 57 dzieci, rozdano w ciągu roku 25750 komunikantów, pierwsze piątki obchodziło 130 osób, pierwsze soboty – 20. W uroczystość Chrystusa Króla jako w rocznicę ofiarowania się parafii Matce Boskiej Częstochowskiej odnowiono ofiarowanie w ramach Credo Pawła VI oraz jubileuszu 150– lecia diecezji siedleckiej. Imponującą uroczystość poprzedziło trzydniowe przygotowanie i pielgrzymka 56 parafian do Częstochowy pod przewodnictwem ks. Adama Kusieła. Mała liczba mariawitów, zmniejszało się spożywanie alkoholu. Proboszczowi Kukawskiemu pomagały w pracy duszpasterskiej siostry Franciszkanki Św. Rodziny Maryi, które utrzymywały wzorowy porządek w kościele, zajmowały się pracą katechetyczną i charytatywną.

W 1979 r. ks. Jan Milanowski, proboszcz parafii Wielkie Ogrodniki, przeprowadził w Grębkowie rekolekcje adwentowe i 40 – godzinne nabożeństwo przy licznych udziałach wiernych. Do I Komunii Świętej przystąpiło 70 dzieci, rozdano w ciągu roku 27000 komunikantów, a parafianie chętnie uczestniczyli we mszach. W kościele zainstalowano rzutnik, dzięki któremu wierni mogli czytać teksty pieśni religijnych. Zmniejszyło się pijaństwo w parafii, w jednej miejscowości skasowano sprzedaż napojów alkoholowych. Proboszczowi w pracy duszpasterskiej pomagał ks. dr Jan Łukaszuk.

Rok 1971 przyniósł dalsze zmniejszenie się liczby mariawitów i kolejne nawrócenia. Do I Komunii Świętej przystąpiło 49 dzieci, rozdano 29300 komunikantów, walka z alkoholizmem była zauważalna na przyjęciach pierwszokomunijnych, ślubnych i pogrzebowych. W następnym roku biskup Wacław Skomorucha udzielił sakramentu bierzmowania 60 osobom, wygłosił homilię na temat potrzeby i konieczności mocnej i żywej wiary jako kierowniczkę życia człowieka i jego dźwigni. Biskup podkreślił również znaczenie apostołstwa świeckich i napomniął, by wierni nadal trwali w wierze i miłości przy Kościele, dając przykład wszystkim, a zwłaszcza mariawitom. Parafia liczyła 3200 wiernych, w 1971 r. rozdano 30000 komunikantów, odbyły się rekolekcje wielkopostne i adwentowe. Dzięki ks. Kukawskiemu parafia była rozśpiewana, działały w niej Kółka Różańcowe, Tercjarstwo i grupa Pomocnic parafialnych, które co miesiąc spotykały się z proboszczem. Ksiądz Jan Łukaszuk stale pomagał ks. Kukawskiemu, zajmował się też pszczelarstwem.

W 1973 r. odnotowano zadowalającą frekwencję podczas rekolekcji wielkopostnych i adwentowych, rozdano 28000 komunikantów, I Komunię Świętą przyjęło 36 dzieci. W następnym roku odbyły się uroczystości związane z jubileuszem Roku Świętego, do których parafian przygotował proboszcz oraz ks. J. Terlecki podczas rekolekcji. Same uroczystości poprowadził bp Jan Mazur, dostarczając wiernym głębokiego przeżycia duchowego. W ciągu roku rozdano 29800 komunikantów, do I Komunii Świętej przystąpiło 45 dzieci, zaś w 1975 r. – 38 dzieci.

W 1976 r. w Grębkowie odbyły się uroczystości z okazji 550 – lecia istnienia parafii pod kierunkiem biskupa Jana Mazura oraz Misje Święte poświęcone oddaniu parafii Najświętszemu Sercu Pana Jezusa, które poprowadzili oo. Jezuici z Warszawy. Księdzu Kukawskiemu w pracy duszpasterskiej pomagał ks. dr Emil Kodym. W ciągu roku rozdano 36900

komunikantów, wikary i siostra zakonna przygotowali 43 dzieci do I Komunii Świętej.

W 1977 r. parafię wizytował bp Jan Mazur i udzielił 198 osobom sakramentu bierzmowania. Przypomniął zadania i obowiązki człowieka wierzącego, formy wdzięczności za dary Ducha Świętego. Podczas konferencji dla młodzieży zwrócił biskup uwagę na konieczność dobrego przygotowania się do życia w małżeństwie, a dzieciom szkolnym i ich rodzicom przypomniał o wspólnej rodzinnej modlitwie. Zadaniem młodych małżeństw jest przekazywanie i pielęgnowanie nowego życia oraz trwanie w dozgonnej miłości, starsi ludzie zaś powinni zrozumieć sens cierpienia i ofiary w życiu religijnym. Parafia liczyła ponad 3000 mieszkańców, w tym kilkuset mariawitów. W 1979 r. rozdano 30400 komunikantów, do I Komunii Świętej przystąpiło 28 dzieci. Od 1980 r. o kościół troszczyła się zakrystianka Aniela Nowak, która dbała o zdobienie ołtarzy i utrzymanie porządku w prezbiterium, sprzątała kościół, prała bieliznę kościelną, troszczyła się o naczynia liturgiczne, usługiwała w czasie mszy św. i wszystkich nabożeństw oraz ślubów i pogrzebów. Siostra zakonna Zofia Kotarska od 1 IX 1980 r. uczyła religii i prowadziła do 1985 r. scholę. Msze odprawiali: ks. Kukawski, ks. Kuć i ks. Kodym, który dojeżdżał do Grębkowa z Siedlec. W związku z nawiedzeniem parafii przez kopię cudownego obrazu Matki Boskiej Kodeńskiej bp Jan Mazur zobowiązał księży do utworzenia Parafialnego Apostolatu Trzeźwości; stało się to 19 IV 1980 roku. Przyrzeczenia abstynencji złożyło wtedy 89 osób. W kolejnych latach do księgi wpisali się następnii: w 1984 r. – 184 bierzmowanych, 1985 – 39, 1986 – 21, 1987 – 55, 2002 – 2, 2004 – jedna osoba.

W 1983 r. wikariusz parafii Węgrów, ks. Józef Szajda przeprowadził rekolekcje adwentowe, a w Wielkim Poście odbyły się rekolekcje powołaniowe, które przeprowadzili: ks. Jan Kowalski – Pallotyn z Lublina i s. Ancilla Jachowiak – Pocieszycielka Najświętszego Serca Jezusowego

z Warszawy. Proboszcz miał nadal pracować nad lepszą frekwencją na niedzielnych mszach, organizacją przyjęć z okazji chrztu i komunii bez alkoholu, przejęciem przez ludzi odpowiedzialności za życie i sprawy parafii oraz nad organizacją Rady Duszpasterskiej.

W 1984 r. bp Wacław Skomorucha udzielił sakramentu bierzmowania 246 osobom, zachęcał do modlitw o dobre i liczne powołania kapłańskie i zakonne. Została odprawiona msza św. w intencji rolników byłej NSZZ „Solidarność” z racji kolejnej rocznicy rejestracji tego związku. W 1987 r. proboszcz Wincenty Jagodziński prowadził duszpasterstwo ministrantów, grupy charytatywnej i zespołu trzeźwościowego. Co miesiąc odbywała się adoracja Najświętszego Sakramentu jako forma przygotowania do Kongresu Eucharystycznego. Podczas wizytacji w parafii w 1989 r. bp Jan Mazur udzielił 179 osobom sakramentu bierzmowania i wygłosił homilię na temat, jak należy przyjąć dary Ducha Świętego i jak dochować wierności powołaniu, żyjąc wśród licznych zagrożeń. W Grębkowie istniała schola prowadzona przez katechetkę Hannę Żółkowską.

Dnia 16 X 1989 r. zatwierdzono w Siedlcach skład parafialnego Zespołu Synodalnego, który tworzyli: Marek Wąsowski, Zygmunt Kołak, Tadeusz Bieniak, Józef Wąsowski, Stanisław Madziar, Stanisław Madziar s. Antoniego, Tadeusz Czapski, Marian Boruc, Marian Wójcik, Czesław Gryglas, Andrzej Pachnik, Ireneusz Kołak, Ryszard Kaczmarczyk, Władysław Kołak i Agnieszka Więclawek. Zespół ten był reprezentacją parafii na II Diecezjalnym Synodzie Podlaskim. Jego celem było przygotowanie grupy wiernych bardziej świadomych swojej przynależności do Kościoła i odpowiedzialności za życie religijne wspólnoty parafialnej, pomoc księżom w nauczaniu i akcjach charytatywnych, pomoc w przygotowaniu projektów końcowych dokumentów synodu. Zespół Synodalny miał charakter apostołski. Podczas comiesięcznych spotkań czytano Pismo Święte, przemówienia papieża i życiorysy świętych,

omawiano aktualne życie Kościoła powszechnego w kraju, diecezji i parafii; spotkania te miały również charakter modlitewny.

Kolejna wizytacja odbyła się pięć lat później w 1994 r., kiedy to biskup Henryk Tomasik udzielił sakramentu bierzmowania 260 osobom. W homilii wskazał potrzebę prawidłowego rozumienia tajemnicy Kościoła i znaki prawdziwego chrześcijanina. Biskup podziękował członkom 15 Kółek Różańcowych i Rady Parafialnej za czynne uczestnictwo w życiu parafialnym.

W 1999 r. ks. proboszcz Wiesław Proniewicz zorganizował we wszystkich wioskach pokutną Drogę Krzyżową, która miała za zadanie przygotować parafian do misji ewangelizacyjnych roku 2000. W Grębkowie odbyły się one w dniach 28 IV – 4 V 1999 r. pod kierunkiem oo. Paulinów z Włodawy, kiedy to wierni włączyli się w przygotowania do wielkiego jubileuszu końca drugiego tysiąclecia. Proboszcz poświęcił wszystkie rodziny w parafii Sercu Jezusowemu, szczególną troską objął kółka różańcowe, organizując w październiku spotkania różańcowe we wsiach. Na rok 2000 w każdej miejscowości wybudowano kapliczki z figurą Najmiłosierniejszego Zbawiciela, było to zarazem wotum wdzięczności Bogu za 575 lat istnienia parafii. Rok Jubileuszowy w parafii Grębków zapoczątkowała uroczysta msza św. z udziałem ks. biskupa Henryka Tomasika w dniu 6 XII 1999 roku. W 2002 r. parafianie obchodzili 100 – lecie konsekracji świątyni; uroczystą mszę św. odprawili: ks. Roman Krawczyk i ks. prałat Henryk Wierzejski. W dniu 11 VIII 2002 r. bp Henryk Tomasik poświęcił tablicę budowniczego kościoła śp. ks. Ludwika Michała Mystkowskiego.

W latach 1999 - 2000 Matka Boska w Figurze Fatimskiej nawiedzała rodziny w parafii. Dnia 6 III 1996 r. miał miejsce Akt Zawierzenia diecezji, parafii i rodzin Matce Bożej obecnej w znaku Fatimskiej Pani. Proboszcz ks. Wiesław Proniewicz przekonywał wiernych: *Wstuchani w głos orędzia chcemy na nowo podjąć fatimskie wezwania do nawrócenia w rodzinach*

naszych, by były one miejscem świętym – szkołą życia w duchu miłości i służby. Pełni niepokoju o doczesny i wieczny los chcemy zawierzyć i poświęcić Fatimskiej Pani każdą rodzinę naszej parafii, by Ona, jak dobra Matka prowadziła nas przez labirynty życia do Boga – miejsca naszego przeznaczenia. Program nawiedzenia obejmował różaniec, wspólną modlitwę, odczytanie i podpisanie Aktu Zawierzenia Rodziny oraz procesjonalne przejście do następnego domu.

W 2002 r. rekolekcje wielkopostne przeprowadził w parafii proboszcz z Wierzbna, w następnym roku – ks. Krzysztof Garwoliński, student KUL –u, rekolekcje adwentowe zaś – prefekt z LO w Garolinie, ks. A. Antonowicz. W 2004 r. rekolekcje wielkopostne przeprowadził ks. Henryk Wierzejski, kapelan szpitala w Siedlcach.

Ksiądz Proniewicz powołał 16 V 1999 r. Radę Duszpasterską, w której każdą wieś reprezentują dwie osoby. Z urzędu należą do rady: Hanna Żółkowska – Koper, Włodzimierz Laskowski i Marek Boruc. Po skończeniu 5 – letniej kadencji przedłużono sprawowanie tej funkcji członkom rady na następny okres. Radni spotykają się w miarę potrzeb, wspólnie z proboszczem – przewodniczącym rady – podejmują decyzje o wszelkich przedsięwzięciach w parafii, dwie osoby mają dostęp do konta parafialnego. W parafii działają również posłanki, które są animatorkami życia religijnego w swoich środowiskach. Angażują się w uroczystości kościelne, przyjmują pielgrzymów w Grębkowie, zbierają fundusze na wyznaczone cele, np. na kwiaty, kapliczkę⁷².

Od lat przez Grębków wiedzie trasa pieszej pielgrzymki do Częstochowy. Dnia 3 VIII 2004 r. zawitała do parafii XIV Piesza Pielgrzymka Drohiczyńska na Jasną Górę pod hasłem „Bóg bogaty w miłosierdzie”. Składało się na nią 5 grup:

- Bielska (Bielsk Podlaski, Hajnówka, Brańsk)

⁷²Relacja ustna p. Krystyny Laskowskiej

Stulecie konsekracji kościoła w Grębkowie.

Mszę św. odprawia ks. Roman Krawczyk i ks. prałat Henryk Wierzejski

Wizytacja kanoniczna bpa Henryka Tomasika w gimnazjum w Grębkowie (IV.2004 r.).

Misterium Męki Pańskiej – inscenizacja w szkole w Grębkowie (IV.2004 r.).

Komunia Święta w parafii Grębków. Od lewej: katecheta Hanna Żółkowska- Koper, ks. Andrzej Szymoniuk, proboszcz Wiesław Proniewicz, ks. Tomasz Radczuk .

Komunia Święta w parafii Grębków. Od lewej: ks. proboszcz Zdzisław Młynarski, ks. wikariusz Henryk Szustek .

Msza z okazji otwarcia nowej szkoły w Grębkowie.

Opłatek w przedszkolu w Grębkowie prowadzi ks. Tomasz Radczuk.

Próba scholi z organistą Waldemarem Wójcikiem, katechetką Hanną Żółkowską i księdzem prefektem Kazimierzem Momontem.

Schola prowadzona przez Hannę Żółkowską.

Jasełka w szkole w Polkowie.

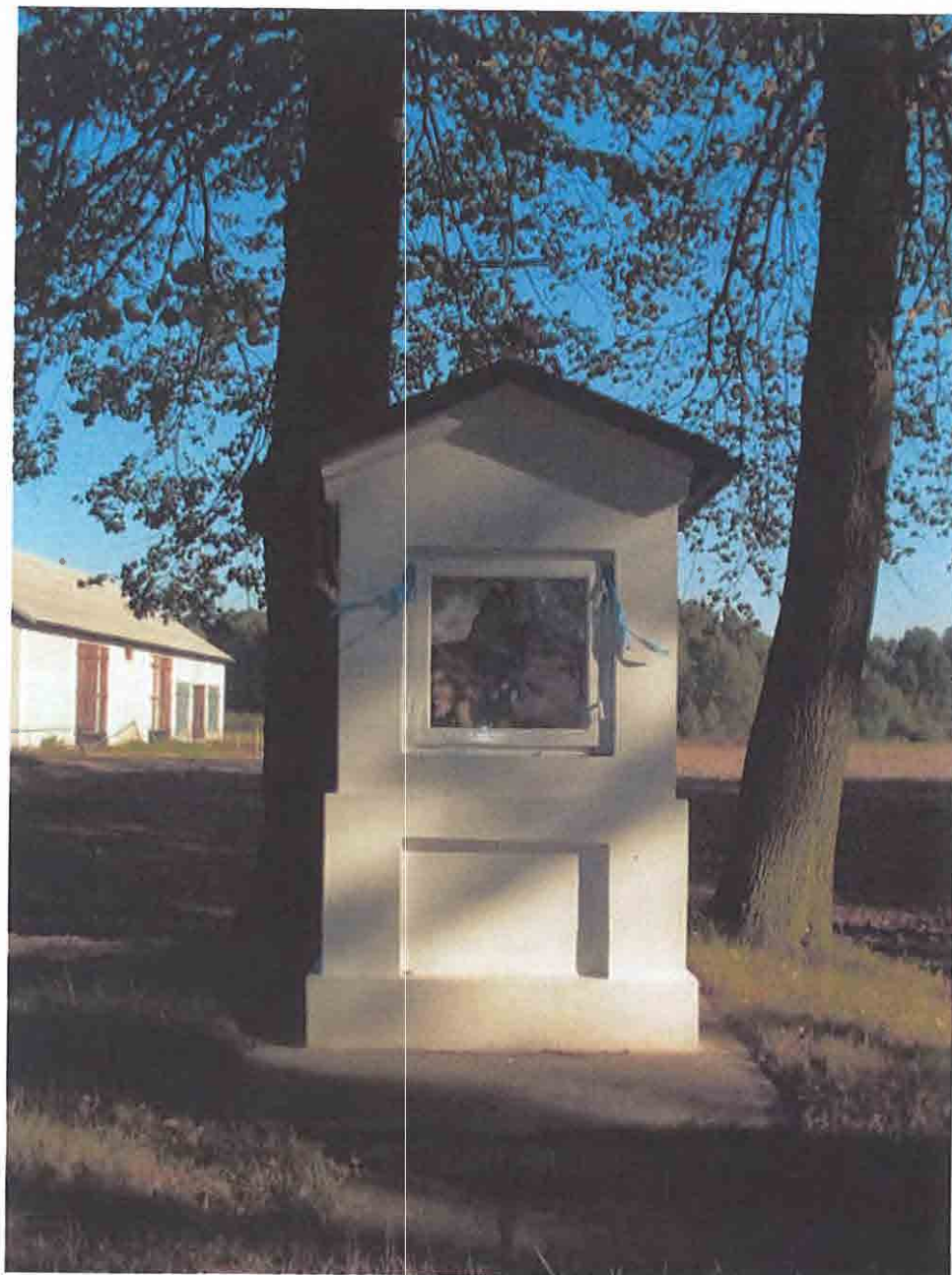
Pielgrzymka do Lichenia.

Pielgrzymka do parafii unickiej w Kostomłotach.

Kolędnicy misyjni odwiedzają rodziny w Grębkowie.

Kapliczka Matki Bożej we wsi Żarnówka.

Kapliczka Miłosierdzia Bożego we wsi Żarnówka.

Krzyż w Grębkowie upamiętniający odzyskanie niepodległości w 1918 r.

Kaplica Matki Bożej na cmentarzu kościelnym

- Katedralna (Drohiczyn, Siemiatycze, Ciechanowiec, Sarnaki)
- Konkatedralna (Sokołów Podlaski, Sterdyń, Kosów)
- Łochowska (Łochów, Sadowne, Prostyń)
- Węgrowska (Węgrów, Miedzna, Korytnica).

Parafianie zawsze bardzo gościnnie przyjmują pielgrzymów: zapewniają im nocleg we własnych domach, częstują jedzeniem, posłanki przygotowują poczęstunek finansowany ze składek wiernych, wiele osób wędruje z pielgrzymami do miejsca następnego noclegu.

W parafii Grębków organizowane są pielgrzymki do Częstochowy dla dzieci pierwszokomunijnych, a dla wszystkich chętnych wyjazdy do Lichenia, Świętej Lipki i Gietrzwałdu, Niepokalanowa, pielgrzymki po sanktuariach na Podlasiu (Kodeń, Pratulín, Kostomłoty, Leśna Podlaska, Parczew) czy też do sanktuariów w południowej części kraju (Kraków – Łagiewniki, Kalwaria Zebrzydowska, Częstochowa). Odbyła się także pielgrzymka dekanalna do Wilna, diecezjalna do Rzymu, a w 2000 r. trzy osoby uczestniczyły w pielgrzymce do Jerozolimy.

Organista Waldemar Wójcik prowadzi od kilku lat chór złożony z dorosłych parafian, który uatrakcyjnia niedzielne i świąteczne nabożeństwa. Dalej istnieją w parafii kółka różańcowe, coraz mniej liczne, np. w Żarnówce złożone z 10 kobiet. Praktykowany jest również zwyczaj śpiewania litanii podczas nabożeństwa majowego przy wiejskich kapliczkach.

MARIAWICI

Na ziemiach polskich w zaborze rosyjskim po 1863 r. na skutek prawie czterdziestoletniego stanu wojennego panowały sprzyjające warunki, by mogła powstać sekta mariawitów, którą ks. Bolesław Kumor określa herezją w ścisłym tego słowa znaczeniu ⁷³. Władze kościelne nie

⁷³ ks. B. Kumor, *Historia Kościoła*, t. 7, s. 315

kontrowały tajnego życia zakonnego, a duchowieństwo parafialne odznaczało się niskim stanem umysłowym i moralnym, dlatego część duchowieństwa pragnęła ożywienia i odnowienia życia religijnego.

Mariawityzm to wyznanie oryginalnie polskie. Łacińska nazwa *Mariae vitam (imitantes)* oznacza Maryi życie (naśladowający)⁷⁴, „kozłowityzm” pochodzi od nazwiska założycielki sekty, a „mankietnictwo” od mankietów noszonych przez członków duchownych⁷⁵. Założycielką wspólnoty religijnej mariawitów była Felicja Kozłowska, tercjarka, pochodząca z parafii Stoczek Węgrowski, która jako 21 – letnia dziewczyna została przyjęta przez o. Honorata Koźmińskiego do jednego z ukrytych zgromadzeń zakonnych w Polsce. W Płocku przy jej współpracy powstała w 1887 r. Kongregacja Sióstr Ubogich, gdzie szczególnym kultem i wieczystą adoracją otaczano Najświętszy Sakrament. Siostry prowadziły szwalnię aparatów kościelnych, więc Kozłowska miała możliwość poznać wielu księży. Dnia 2 sierpnia 1893r. zakonnica doznała objawienia, by założyć Kongregację Księży Mariawitów, która miałaby na celu kult Najświętszego Sakramentu i Matki Boskiej Nieustającej Pomocy. Sama Kozłowska stanęła na czele Kongregacji i pozyskiwała do niej księży z Płocka, archidiecezji warszawskiej, diecezji wrocławskiej i lubelskiej, a za ich pośrednictwem wiernych z parafii. Początkowo do mariawitów przystąpiło wielu gorliwych i pobożnych kapłanów, którzy dążyli do osobistej świętości i odnowienia życia religijnego wśród wiernych.

Na wniosek biskupa płockiego Jerzego Józefa E. Szembeka objawieniami F. Kozłowskiej i Kongregacją Księży Mariawitów zajął się papież Pius X. Kongregacja Świętego Oficjum 31 VIII 1904 r. poleciła rozwiązać Kongregację Księży Mariawitów, zabroniła księżom komunikowania się z matką Kozłowską i poleciła przeprowadzenie

⁷⁴ www.mariawita.pl

⁷⁵ P. Aleksandrowicz, op. cit., s. 364

wizytacji kanonicznej w domu Ubogich Sióstr w Płocku. Wyrokowi Stolicy Apostolskiej nie poddała się większość księży mariawitów na czele z ks. J. Kowalskim, dlatego papież Pius X w encyklice z 5 IV 1906 r. potępił mariawityzm i małżeństwa mistyczne księży i zakonnic, a 5 XII 1906 r. Święte Oficjum nałożyło karę ekskomuniki na matkę Kozłowską, ks. Kowalskiego i wszystkich pozostałych duchownych, którzy nie chcieli pojednać się z Kościołem katolickim. W ten sposób nastąpił ostateczny rozłam⁷⁶.

Ruch mariawitów był odbiciem zapotrzebowań religijnych ludności chłopskiej. Obok wprowadzenia do liturgii języka narodowego, propagowali mariawici częstą komunię świętą, rozwijali kult Matki Boskiej. Mimo potępień ze strony Rzymu i biskupów Królestwa Polskiego z powodu zabobonnych praktyk, uwielbienia dla F. Kozłowskiej, małżeństwa księży i kapłaństwa kobiet założyli kilkadziesiąt parafii, zwł. w skupiskach robotniczych takich jak Łódź, Warszawa, Zgierz⁷⁷.

Mariawici prowadzili walkę z Kościołem katolickim poprzez pisma „Mariawita” i „Wiadomości mariawickie”, zaczęli przemocą zabierać świątynie katolickie. Szybko znaleźli poparcie caratu (1906 r.), a w 1910 r. ks. Kowalski został mianowany przez cara Mikołaja II administratorem wszystkich parafii mariawickich w Rosji. Na mocy ukazu carskiego z 1913 r. Kościół mariawicki został oficjalnie uznany. Szukał kontaktów z Rosyjskim Kościołem Prawosławnym i zabiegał o przychylność władz niemieckich w czasie I wojny światowej. W chwili największego rozwoju wspólnota liczyła ok. 30 księży i 100000 wiernych. Matka Kozłowska została uznana za najświętszą, której Bóg dał takie łaski jak Najświętszej Maryi Pannie. Nowością w zakresie dogmatyki było też przekonanie, że w rękach matki Kozłowskiej jest miłosierdzie dla całego świata, a modlitwa do niej jest wręcz

⁷⁶ks. B. Kumor, op. cit., s. 316

⁷⁷J. Kłoczowski, L. Mullerowa, J. Skarbak, *Zarys dziejów Kościoła katolickiego w Polsce*, s. 272

konieczna, by wytrwać w łasce Bożej. Po śmierci zakonnica podobno została przeniesiona przez Boga do Płocka do głównego sanktuarium mariawickiego⁷⁸.

Jan Kowalski jeszcze za życia Felicji Kozłowskiej przybrał tytuł arcybiskupa starokatolickiego Kościoła mariawitów, na łamach prasy w 1924 r. oświadczył, że stolica apostolska została przeniesiona z Rzymu do Płocka, a on sam jest papieżem słowiańskim. Zniósł celibat biskupów i księży, wprowadził kapłaństwo kobiet i ogłosił wieczyste śluby mistyczne biskupów i kapłanów z siostrami zakonnymi. W 1923 r. wśród mariawitów nastąpił rozłam wywołany przez ich duchownego Ludwika Rytela, który oskarżył Kowalskiego i innych kapłanów o błędy i niemoralność. Sąd Okręgowy w Płocku skazał Kowalskiego na 4 lata więzienia za demoralizację klasztoru płockiego mariawitek. Mimo apelacji wyrok został podtrzymany, a wtedy kapituła generalna mariawitów pozbawiła go władzy i unieważniła wszystkie jego nowości (1935 r.). Sam Kowalski podczas wojny wystosował do Hitlera list z wezwaniem, by ten nawrócił się na mariawityzm. Został osadzony w obozie koncentracyjnym, zginął w Dachau w 1942 r. Zaś grupa przeciwna Kowalskiemu zachowała nazwę starokatolickiego Kościoła mariawitów⁷⁹, która to nazwa 31 X 1967 r. została przekształcona na Kościół Starokatolicki Mariawitów, kiedy to władze państwowe zatwierdziły jego statut. Obecne stosunki między państwem a Kościołem Starokatolickim Mariawitów w Rzeczypospolitej Polskiej reguluje ustawa nr 253 z dn. 20 lutego 1997 roku⁸⁰.

W Diecezji Podlaskiej do mariawityzmu przyłączyły się parafie w Żeliszewie, Grębkowie, Okrzei, Skórcu i Wiśniewie. Parafia Grębków licząca 3700 wiernych mogła poszczycić się w 1902 r. nowo wybudowaną świątynią. Proboszczem wówczas był ks. Henryk Ciemniwski, który *uległ*

⁷⁸ Ibidem, s. 316

⁷⁹ ks. M. Banaszak, *Historia Kościoła katolickiego*, t. 4, s. 104

⁸⁰ www.mariawita.pl

paraliżowi. Z czasem choroba ustąpiła, ale pozostały ślady; nie mógł wyraźnie mówić ani śpiewać. Grębków leży w sąsiedztwie z Wiśniewem, należącym wówczas do archidiecezji warszawskiej, gdzie proboszczem był mariawita, który głośno śpiewał i mówił kazania, i przyciągał tym parafian grębkowskich, tak że mimo woli stali się sekciarzami. Księża mariawiccy namówili parafian grębkowskich, by zażądali od ks. Ciemnińskiego kluczy kościelnych i opuszczenia plebanii, czego dokonali używając siły. Powołali na proboszcza mariawitę, ks. Suchońskiego. Interweniowali delegaci biskupa: ks. Pleszczyński z Maciejowic, ks. Dębiński z Włostowic i ks. Scipio del Campo z Siedlec. Ludzie nie słuchali delegatów, śpiewali pieśni, nie chcieli odstąpić od mariawityzmu i oddać kluczy kościelnych. Administrator parafii Kopcie spełniał posługi religijne dla katolików parafii Grębków. Znalazło się jednak wielu katolików, którzy razem z fundatorem kościoła Brogowiczem wystarali się u władz powiatowych o zwrot świątyni. W rezultacie mariawici przenieśli się do kapliczki we wsi Żarnówce. Proboszczem parafii Grębków został mianowany wikariusz parafii Węgrów, ks. Mroziński. Trzecia część parafian w Grębkowie przeszła do mariawitów dnia 15 II 1906 r., wypowiadając posłuszeństwo biskupowi ⁸¹.

Według relacji p. Antoniny Glinka zamieszkałej we wsi Ogródek w 1905 r. tylko 4 rodziny w Grębkowie pozostały przy wyznaniu rzymskokatolickim, w całej parafii było takich osób 700 ⁸². Ksiądz mariawicki Antoni Miazga namawiał katolików, aby zapisali się do „Księgi Żywota”, dzięki czemu ocaleją. W 1906 r. mariawici siłą zajęli kościół w Grębkowie. Doszło do kilkugodzinnej walki, w wyniku której były ofiary śmiertelne oraz prawie 200 rannych i pobitych po obu stronach. Władze

⁸¹ P. Aleksandrowicz, op. cit., s. 365 - 366

⁸² Wizytacja kanoniczna 13 IX 1919 r.

rządowe nakazały zwrot świątyni katolikom, a mariawici zbudowali w 1908 r. własny drewniany kościół we wsi Żarnówka⁸³.

Od 31 VIII 1906 r. proboszczem parafii Grębków został ks. Aleksander Mroziński, który przybył właśnie wtedy, gdy *prawie cała parafia dała się obalamucić na chwilę*, aby stopniowo pozyskiwać zbłąkanych wiernych – w 1919 r. parafia liczyła 2921 osób⁸⁴. Mariawici tworzyli grupę złożoną z 1340 osób, we wsi Żarnówka znajdowała się kaplica mariawicka, a ich przewodnikiem duchowym był Antoni Miazga, były kapłan katolicki z diecezji lubelskiej. Stosunki między katolikami a mariawitami nie układały się najlepiej: *Parafianie (...) żyjąc między mariawitami często muszą nasłuchać się bluźnierstw i szyderstw z Ojca Św., biskupów i kapłanów, jednak unikają walki i cierpliwie im przebaczą*⁸⁵. Lekcje religii w szkole prowadziła nauczycielka a nie proboszcz, gdyż rodzice dzieci mariawickich zabroniliby im uczęszczać na katechezę. Program nauczania religii i podręczniki były zgodne ze wskazówkami duchownych Kościoła katolickiego⁸⁶. W 1924 r. można zauważyć było pewien rozłam we wspólnocie mariawickiej z powodu wprowadzenia prawa zawierania małżeństw przez ich duchownych. Dostrzegano w tym pewną nadzieję na nawrócenia. Z drugiej strony mariawici rozpoczęli działalność oświatową i społeczną: założyli własną szkołę w Żarnówce, sierociarnię, prowadzili ochronę i szwalnię⁸⁷.

Wraz z objęciem probostwa w Grębkowie przez ks. Stanisława Kaweckiego w 1924 r. bardzo podniósł się duch religijny w parafii i zaczęły się liczniejsze nawrócenia. W 1930 r. katolików było 3350, liczba mariawitów spadła do ok. 900 osób, zaś w 1936 r. na katolicyzm nawróciło

⁸³ M. Wielgoszewska, *Rozmowa z księdzem kanonikiem magistrem Zdzisławem Młynarskim* [w] „Szkolny magazyn” nr 4 grudzień 1999 r.

⁸⁴ Wizytacja kanoniczna 13 IX 1919 r.

⁸⁵ Ibidem

⁸⁶ Wizyta dziekańska 6 XII 1922 r.

⁸⁷ Wizyta dziekańska 17 VI 1924 r.

się 297 wiernych, tym samym mariawitów pozostało ponad 500 osób. W kolejnych latach odnotowano następne nawrócenia spowodowane zawarciem związku małżeńskiego z katolikiem: 1937 – 28, 1942 – 5 osób, 1943 – 2, 1944 – 3, 1945 – 8, 1946 – 5, 1952 – 6, 1953 – 7, 1957 – 9, 1958 – 4, 1959 – 6, 1962 – 3, 1964 – 2, 1965 – 2. Liczebność wspólnoty mariawickiej w 1947 r. wynosiła 750 osób, w 1965 r. było ich 336. W okresie trwania Soboru Watykańskiego II mariawici wypowiedali się, że sobór naśladuje ich, wprowadzając częściowo język polski do liturgii; poza tym stosunki z katolikami układały się poprawnie⁸⁸. Mariawici nie mieli swoich punktów katechetycznych na terenie parafii. W 1969 r. odnotowano stan wspólnoty mariawickiej na 284 osoby i liczba ta stopniowo malała. Podczas wizytacji kanonicznej w parafii Grębków w 1972 r. biskup upomniął wiernych, by nadal trwali w wierze i miłości przy Kościele, dając przykład wszystkim, a szczególnie odłączonym braciom – mariawitom⁸⁹. Było ich wówczas 150, w 1975 r. liczba ta wzrosła do 184 osób, w 1976 r. wynosiła 180 i 5 wiernych nawróciło się, zaś w 1979 r. były to kolejne 2 osoby. W 1994 r. w ogólnej liczbie parafian 3489 było 568 mariawitów. Kiedy biskup katolicki wizytował Szkołę Podstawową w Grębkowie, ksiądz mariawicki nie przybył na spotkanie mimo zaproszenia. Według danych z 2004 r. na terenie parafii mieszka ok. 350 mariawitów⁹⁰.

DEKANALNA KATOLICKA PORADNIA RODZINNA

Dekanalna Katolicka Poradnia Rodzinna została powołana w parafii Grębków w 1986 r.. Pierwszą instruktorką w niej była Krystyna Gryczka i pełniła tę funkcję do 1994 r. , od 1994 r. do chwili obecnej poradnię prowadzi Hanna Żółkowska – Koper, katechetka z parafii grębkowskiej.

⁸⁸ Wizyta dziekańska 18 XII 1966 r.

⁸⁹ Wizytacja kanoniczna 27 V 1972 r.

⁹⁰ www.diecezja.siedlce.pl

Poradnia ma spełniać zadania profilaktyczne, tzn. zapobiegać różnym nieprawidłowościom w życiu małżeńskim i rodzinnym. Ponadto instruktorka pomaga małżonkom w rozwiązywaniu spraw problemowych i konfliktowych, udziela narzeczonym wskazówek na temat naturalnej metody regulacji poczęć, ukazuje godność człowieka w relacji człowiek – osoba Boga. Duszpasterzem rodzin w Dekanalnej Katolickiej Poradni Rodzinnej jest obecnie ks. Tomasz Radczuk, wikary w parafii Grębków. Prowadzi on dwa razy w miesiącu katechezy dla narzeczonych. Instruktorka poradni rozmawia indywidualnie z narzeczonymi przed zawarciem związku małżeńskiego, raz w miesiącu prowadzi dla nich konferencje, a także udziela porad małżonkom. Oprócz wyznaczonych oficjalnie terminów dyżurów pani Żółkowska – Koper spotyka się z narzeczonymi i małżonkami także dodatkowo według zaistniałych potrzeb. Z pomocy pracowników Dekanalnej Katolickiej Poradni Rodzinnej korzysta w ciągu roku średnio 60 – 70 par z całego dekanatu grębkowskiego⁹¹.

ZAKOŃCZENIE

Rzymskokatolicka parafia Grębków od najdawniejszych czasów do rozbiorów należała do diecezji poznańskiej, od blisko dwóch wieków podlega biskupowi siedleckiemu. Jej najstarsze dzieje są mało znane, nielicznych informacji dostarczają opracowania dotyczące diecezji poznańskiej, a archiwum parafialne zawiera jedynie nieliczne księgi metrykalne. Więcej źródeł zachowało się z XIX wieku, choć ich lekturę utrudnia zapis w języku rosyjskim lub po łacinie. Dopiero losy parafii w XX wieku są pełniej dokumentowane. Bogatym źródłem są niewątpliwie księgi protokołów wizytacji kanonicznych od 1919 roku, a także wspomnienia parafian.

Parafia Grębków obcym kojarzy się chyba najbardziej z osobami ks. Stanisława Kaweckiego i ks. Jana Kukawskiego, którzy zasłynęli jako

⁹¹ Relacja ustna Hanny Żółkowskiej - Koper

lekarze ciał i dusz. Mieszkańcy upamiętnili nazwisko drugiego proboszcza, nazywając ulicę, przy której znajduje się kościół, jego imieniem. Życie religijne rozwija się tam w trudnych warunkach: od ponad stu lat na terenie parafii mieszkają mariawici, którzy mają swój kościół w sąsiedniej wsi Żarnówce. Ludziom żyje się ciężko, część mieszkańców utrzymuje się z gospodarstw rolnych, wiele osób dojeżdża do pracy do pobliskich miast. Z drugiej strony zadziwia ofiarność ludzi, dzięki którym szczególnie w ostatnich latach wykonano wiele prac, remontów i inwestycji przy kościele, plebanii i cmentarzu. Dzieje się tak za sprawą obecnego proboszcza, ks. Wiesława Proniewicza, którego wspierają: wikary Tomasz Radczuk, wikary Marcin Budzyński, organista Waldemar Wójcik, kościelny Krzysztof Koper, katechetka Hanna Żółkowska – Koper, Rada Duszpasterska i posłanki.

BIBLIOGRAFIA

Źródła archiwalne

Archiwum parafii Grębków

- Księga wizytacji kanonicznych parafii Grębków 1919 – 1959
- Księga wizytacji kanonicznych parafii Grębków od 1960 r.
- Zabytki parafii Grębków
- Akta Urodzonych, Małżeństw, Zmarłych
- Ogłoszenia parafialne

Opracowania

1. P. Aleksandrowicz, *Diecezja Siedlecka, czyli Podlaska*, Siedlce 1971
2. ks. M. Banaszak, *Historia Kościoła katolickiego*, t. 4, Warszawa 1992
3. *Cztery wieki Mazowsza. Szkice z dziejów 1526-1914*, oprac. I. Gieysztorowa, A. Zahorski, J. Łukaszewicz, Warszawa 1968
4. *Katalog zabytków sztuki w Polsce*, t. X, województwo warszawskie pod red. I. Galickiej i H. Sygietyńskiej, z. 26, Powiat węgrowski, Warszawa 1964
5. J. Kłoczowski, L. Mullerowa, J. Skarbek, *Zarys dziejów Kościoła katolickiego w Polsce*, Kraków 1986
6. ks. B. Kumor, *Historia Kościoła*, cz. 6, Lublin 1985
7. ks. B. Kumor, *Historia Kościoła*, cz. 7, Lublin 1991
8. ks. B. Kumor, *Historia Kościoła*, cz. 8, Lublin 1996
9. St. Łoza, *Architekci i budowniczowie w Polsce*, Warszawa 1954
10. J. Łukaszewicz, *Historia szkół w Koronie i Wielkim Księstwie Litewskim od najdawniejszych czasów aż do roku 1794*, t. 1 i 2, Poznań 1849

11. J. Łukaszewicz, *Krótki opis historyczny kościołów parochialnych, kościółków, kaplic, klasztorów, szkółek parochialnych, szpitali i innych zakładów dobroczynnych w dawnej diecezji poznańskiej*, t. 1 i 3, Poznań 1863
12. A. Miłobędzki, *Zarys dziejów architektury w Polsce*, Warszawa 1988
13. J. Nowacki, *Dzieje Archidiecezji Poznańskiej*, Poznań 1964
14. C. Ostas, *Zabytki architektury i budownictwa w Polsce. Województwo siedleckie*, t. 36, Warszawa 1988
15. S. Rospond, *Słownik etymologiczny miast i gmin PRL*, Warszawa 1984
16. „Szkolny magazynek” nr 4, grudzień 1999
17. www.archpoznan.org.pl
18. www.diecezja.siedlce.pl
19. www.mariawita.pl
20. www.wiara.pl
21. L. Zalewski, *Ziemia liwska*, Warszawa 2002

Ustne relacje

Informacje od p. H. Żółkowskiej – Koper z Grębkowa, pp. Laskowskich z Żarnówki

Spis treści

Wstęp.....	2
Administracja kościelna w diecezji poznańskiej.....	3
Diecezja siedlecka czyli podlaska.....	5
Parafia Grębków.....	8
Kościół.....	11
Kaplica.....	18
Św. Bartłomiej Apostoł.....	19
Zabytki w parafii Grębków.....	21
Cmentarz.....	27
Beneficjum parafialne.....	29
Szkoła.....	32
Archiwum parafialne.....	39
Proboszczowie.....	45
Życie religijne wiernych.....	52
Mariawici.....	70
Dekanalna Katolicka Poradnia Rodzinna.....	76
Zakończenie.....	77
Bibliografia.....	79